

शासकीय / शासकीय स्वयंसहायित / अशासकीय
अनुदानित, विद्यापीठातील अनुदानित/विना
अनुदानित /स्वयंसहायित पदव्युत्तर शिक्षण विभाग
तसेच अशासकीय विना अनुदानित /विना
अनुदानित /कायम विना अनुदानित नियमित
एम.एड भ्यासक्रम-

सन २०१३-२०१४ या शैक्षणिक वर्षासाठी शिक्षण
शुल्क व प्रवेश पद्धती याबाबतची नियमावली..

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: एमएड-२०१३/प्र. क्र.१४/१३/मशि-२

मादाम कामा रोड, राजगुरु हुतात्मा चौक

मंत्रालय (विस्तार), मुंबई - ४०० ०३२

तारीख: १५ मे, २०१३.

वाचा

- १) शासन निर्णय, एमएड-२०११/प्र.क्र.२१/मशि-२, दिनांक ९ मार्च, २०११ व समक्रमांकाचे शासन शुद्धीपत्रक, दिनांक २३ मार्च, २०११.
- २) शासन निर्णय, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, क्रमांक एमएड-२०१२/प्र.क्र.२५/मशि-२, दिनांक १५ मार्च, २०१२.
- ३) शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे पत्र क्रमांक: उशिसं/एम.एड.सी.ई.टी./२०१३-२०१४/बी.एड, दिनांक २/२/२०१३.

शासन निर्णय:

शासन निर्णय, दिनांक ९ मार्च, २०११ व शासन शुद्धीपत्रक दिनांक २३ मार्च, २०११ अन्वये राज्यात शैक्षणिक वर्ष २०११-१२ पासून शासकीय / शासकीय स्वयंसहायित / अशासकीय अनुदानित, विद्यापीठातील अनुदानित / विना अनुदानित / स्वयंसहायित पदव्युत्तर शिक्षण विभाग, तसेच अशासकीय विना अनुदानित / कायम विना अनुदानित नियमित एम. एड. अभ्यासक्रमासाठी केंद्रीभूत प्रवेश पद्धतीने प्रवेशासाठी सामायिक प्रवेश परीक्षा (Common Entrance Test-CET) लागू करण्यात आली आहे. सदरहू शासन निर्णयास अनुसरून सन २०१२-१३ या शैक्षणिक वर्षासाठी एम. एड. प्रवेशाबाबतची प्रवेश नियमावली निश्चित करण्यात आली होती.

आता संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी क्र. उशिसं/एम.एड.सी.ई.टी./२०१३-२०१४/बी.एड, दिनांक २/२/२०१३ च्या पत्रान्वये सन २०१३-२०१४ या शैक्षणिक वर्षासाठी एम.एड.

प्रवेशाबाबतची प्रवेश नियमावली निश्चित करण्याचा प्रस्ताव शासनास सादर केला आहे. संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्याकडून प्राप्त प्रस्ताव विचारात घेवून सन २०१३-२०१४ या शैक्षणिक वर्षासाठी एम. एड. प्रवेश नियमावलीस शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

एम. एड. अभ्यासक्रम प्रवेश : शैक्षणिक वर्ष – २०१३-२०१४ साठी नियमावली

१	प्रवेश प्रक्रियेची कार्यपद्धती :				
१.१	<p>महाराष्ट्रातील शासकीय, अशासकीय अनुदानित, अशासकीय विनाअनुदानित / कायम विनाअनुदानित व अल्पसंख्यांक संस्था संचलित अनुदानित, विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयांमध्ये नियमित एम. एड. अभ्यासक्रमासाठी द्यावयाचे प्रवेश विद्यापीठ विभागानुसार सामाईक प्रवेश परीक्षा (Common Entrance Test) (CET) घेऊन केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेव्वारे (Govt. Common Admission Process) (Govt. CAP) करण्यात येतील.</p> <p>सदर परीक्षेची कार्यवाही संगणकामार्फत Online पद्धतीने करण्यात येणार आहे.</p>				
१.२	भरावयाच्या जागा				
		या परीक्षेतून खालील प्रमाणे जागा भरण्यात येतील:-			
	अ)	शासकीय/अनुदानित/अशासकीय विनाअनुदानित/कायम विनाअनुदानित महाविद्यालये : १००%			
	ब)	१) अशासकीय अनुदानित अल्पसंख्यांक महाविद्यालये : ५० %			
		२) शासकीय केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेत सहभागी अशासकीय विनाअनुदानित/ कायम विनाअनुदानित अल्पसंख्यांक महाविद्यालये : ५० %			
	क)	<p>अनुदानित अल्पसंख्यांक महाविद्यालयांनी भरावयाच्या ५० टक्के जागा दिनांक १६ फेब्रुवारी, २००४ च्या शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेतील वर्ष २०१३-१४ च्या सीईटी मध्ये शुन्येतर गुण प्राप्त उमेदवारातूनच गुणवत्तेनुसार प्राधान्यक्रमाने व एम.एड. प्रवेश नियमांचे पालन करून संबंधित अल्पसंख्यांक उमेदवारांमधूनच गुणवत्तेनुसार प्राधान्यक्रमाने भरणे अनिवार्य राहील. प्रवेश प्रक्रिया पार पाडताना संबंधित अल्पसंख्यांक महाविद्यालयांनी खालीलप्रमाणे कार्यवाही करावी :-</p> <ul style="list-style-type: none"> (१) प्रवेशित उमेदवारांना संबंधित महाविद्यालयाने त्यांच्या Login ID मधून प्रवेशपत्र काढून देणे आवश्यक राहील. (२) अल्पसंख्यांक कोट्यांतर्गत प्रवेशित उमेदवारांची यादी केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेमार्फत प्रमाणित करून घेणे आवश्यक राहील. (३) अल्पसंख्यांक कोट्यांतर्गत पुरेशा जागा संस्थेला उपलब्ध न झाल्यास 			

		<p>अथवा संस्था अल्पसंख्यांक कोटा घेऊ इच्छित नसल्यास त्या जागा संस्थेला केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेकडे समर्पित कराव्या लागतील.</p> <p>टिप: अल्पसंख्यांक कोट्यांतर्गत महाविद्यालयांना इतर प्रवर्गातील प्रवेशित करावयाचे असल्यास तशी लेखी पूर्वपरवानगी ही अल्पसंख्यांक विभागामार्फत प्राप्त करणे महाविद्यालयावर बंधनकारक राहील.</p>
	ड)	<p>केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेत सहभागी अशासकीय विनाअनुदानित आणि कायम विनाअनुदानित अल्पसंख्यांक अध्यापक महाविद्यालयांना अल्पसंख्यांक कोटा केंद्रीय प्रवेश प्रक्रिया (Govt. CAP) अथवा महाराष्ट्र विनाअनुदान अध्यापक महाविद्यालय संस्था चालक असोसिएशन (Asso. CAP) यापैकी एकाच CAP मधून जागा भरता येतील. दोन्ही CAP मधून एकत्रित जागा भरता येणार नाहीत. प्रवेश प्रक्रिया पार पाडताना संबंधित अल्पसंख्यांक महाविद्यालयांनी खालीलप्रमाणे कार्यवाही करावी:-</p> <p>(१) ज्या विनाअनुदानित, कायम विनाअनुदानित अल्पसंख्यांक अध्यापक महाविद्यालयाने केंद्रीय प्रवेश प्रक्रिये (CAP) मधून अल्पसंख्यांक कोटा भरला आहे त्या महाविद्यालयाने प्रवेशित उमेदवारांना Login ID मधून प्रवेशपत्र काढून देणे आवश्यक राहील.</p> <p>(२) अल्पसंख्यांक कोट्यांतर्गत प्रवेशित उमेदवारांची यादी केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेद्वारा प्रमाणित करून घेणे आवश्यक राहील.</p> <p>(३) केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेत सहभागी अशासकीय विनाअनुदानित / कायम विनाअनुदानित अल्पसंख्यांक अध्यापक महाविद्यालय संस्थाचालक असोसिएशनमार्फत अल्पसंख्यांक कोटा भरला असेल तर अल्पसंख्यांक कोट्यांतर्गत प्रवेशित उमेदवारांची यादी महाराष्ट्र विनाअनुदानित अध्यापक महाविद्यालय संस्थाचालक असोसिएशन तसेच प्रवेश नियंत्रण समितीकडून मान्य करून घेणे अनिवार्य राहील.</p> <p>(४) अल्पसंख्यांक कोट्यांतर्गत पुरेशा जागा संस्थेला उपलब्ध न झाल्यास अथवा संस्था अल्पसंख्यांक कोटा घेऊ इच्छित नसल्यास त्या जागा संस्थेला केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेकडे समर्पित करता येतील.</p> <p>टिप : अल्पसंख्यांक कोट्यांतर्गत महाविद्यालयांना इतर प्रवर्गातील प्रवेशित करावयाचे असल्यास तशी लेखी पूर्वपरवानगी ही अल्पसंख्यांक विभागामार्फत प्राप्त करणे महाविद्यालयावर बंधनकारक राहील.</p>
	इ)	<p>महाराष्ट्र विनाअनुदानित अध्यापक महाविद्यालय संस्था चालक असोसिएशनचे सदस्य असलेले अशासकीय विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित शिक्षणशाळा महाविद्यालयात संघटनेमार्फत घेतलेल्या सामाईक परीक्षा (Asso. CET) व (Asso. CAP) द्वारे एक खिडकी योजनेतर्गत प्रवेश होणे बंधनकारक राहील. मा. सर्वोच्च न्यायालय/मा. उच्च न्यायालय/ प्रवेश नियंत्रण समितीचे निर्णय/शासनाकडून</p>

		वेळोवेळी प्रसिद्ध करण्यात आलेले प्रचलित निर्णय व नियम बंधनकारक राहतील. महाविद्यालयात प्रवेशित उमेदवारांची यादी असोसिएशनद्वारा प्रमाणित करून प्रवेश नियंत्रण समितीकडून मान्य करून घेणे बंधनकारक राहील.
	फ)	विद्यापीठाच्या पदव्युत्तर शिक्षण विभागांतर्गत विद्यापीठ स्तरावर राबविण्यांत येणाऱ्या अनुदानित/विनाअनुदानित/स्वयंसहायित एम.एड. अभ्यासक्रमाच्या प्रवेशासाठी केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेतून पात्र असलेल्या विद्यार्थ्यांमधून प्रवेश देण्यासाठी विद्यापीठांनी जाहिरातीद्वारे शासकीय सीईटी उत्तीर्ण उमेदवारांचे अर्ज मागवावेत व प्राप्त अर्जातून गुणवत्तेनुसार व शासनाने प्रसिद्ध केलेल्या प्रचलित एम.एड. प्रवेश नियमावलीनुसार विद्यापीठ स्तरावर प्रवेश प्रक्रिया राबवावी.
२	केंद्रिय सामाईक परीक्षेसाठी (CET) पात्रता:	
२.१	अ)	मान्यताप्राप्त अकृषि विद्यापीठांच्या एन.सी.टी.ई.मान्यताप्राप्त अध्यापक महाविद्यालयातून बी.एड. (शिक्षणशास्त्र व एकात्मिक) पदवीला खुल्या संवर्गातील ज्या उमेदवाराला किमान ५५ टक्के गुण (सीईटी प्रवेश अर्ज भरण्यासाठी ५४.५ टक्के टक्के व त्यापेक्षा अधिक गुण प्राप्त उमेदवार पात्र राहतील.) व मागासवर्गीय संवर्गातील (अ.जा., अ.ज., वि.जा.अ, भ.ज.ब., भ.ज.क., भ.ज.ड., इ.मा.व. व वि.मा.प्र.) ज्या उमेदवारांना किमान ५० टक्के गुण (सीईटी प्रवेश अर्ज भरण्यासाठी ४९.५ टक्के व त्यापेक्षा अधिक गुण प्राप्त उमेदवार पात्र राहतील.) व महाराष्ट्राबाहेरील विद्यापीठातील सर्व संवर्गातील उमेदवारांना किमान ५५ टक्के गुण (सीईटी प्रवेश अर्ज भरण्यासाठी ५४.५ व त्यापेक्षा अधिक गुण प्राप्त उमेदवार पात्र राहतील.) मिळाले आहेत असे उमेदवार एम.एड. प्रवेशासाठी घेण्यात येणाऱ्या सी.ई.टी. परीक्षेला बसण्यास पात्र राहतील.
	ब)	जे उमेदवार मार्च / एप्रिल २०१३ च्या बी.एड. पदवीच्या परीक्षेला बसलेले आहेत ते उमेदवार सामाईक प्रवेश परीक्षा (CET) देण्यास पात्र राहतील. महाविद्यालयाचा प्राधान्यक्रम भरण्याच्या कालावधीपर्यंत ज्या उमेदवाराच्या बी.एड. परीक्षेचा निकाल जाहीर होईल व जे नियम क्रमांक २.१ (अ) व ६.१ नुसार पात्र असतील व जे प्राधान्यक्रम अर्ज भरतील अशांचा समावेश एम.एड. प्रवेश प्रक्रियेत केला जाईल. ज्या उमेदवारांचा प्रवेश प्रक्रियेच्या मधल्या काळात बी.एड. चा निकाल लागेल व २.१ (अ) व ६.१ नुसार एम.एड. प्रवेशास पात्र असतील तर त्या उमेदवारांना त्यावेळी प्राधान्यक्रम अर्ज भरता येईल व त्यानंतरच्या प्रवेश प्रक्रियेत त्यांचा समावेश केला जाईल. अशा उमेदवारांना प्राधान्यक्रम अर्ज भरण्यापूर्वी झालेल्या प्रवेश फेरीत गुणवत्तेनुसार स्थान मागता येणार नाही.
	क)	ज्या विद्यापीठाच्या बी.एड. पदवी परीक्षेच्या गुणपत्रकात गुणांच्या ऐवजी श्रेणी दिलेली असेल अशा उमेदवारांनी त्या त्या विद्यापीठाचे संबंधित श्रेणीशी समकक्ष गुण

		दर्शविणाऱ्या साक्षांकीत प्रमाणपत्राची प्रत प्रवेशाच्यावेळी सादर करणे आवश्यक आहे. ज्या विद्यापीठात विषयांच्या ऐवजी कोड नंबर दिलेले असतील त्यांनी विषयाच्या कोड नंबरचे विद्यापीठाचे विवरणपत्र प्रवेशाच्यावेळी सादर करणे आवश्यक आहे.																														
	उ)	उमेदवारांना बी.एड. पदवी परीक्षेच्या ज्या गुणांवर पदवी प्राप्त झाली आहे, त्या एकूण गुणांची टक्केवारी एम.एड. प्रवेशाच्या किमान पात्रतेसाठी व गुणवत्तेसाठी ग्राह्य धरली जाईल व त्यानुसार गुणांची गणना केली जाईल. विद्यापीठाने बी.एड. पदवी देतांना तात्त्विक (Theory Examination) भागासाठी गुण व अंतर्गत मुल्यमापनासाठी (Internal Assessment) श्रेणी (Grade) दिली असेल तर श्रेणीचे रूपांतर गुणात उपलब्ध करून देण्याची जबाबदारी उमेदवाराची राहील. अशा उमेदवारांनी श्रेणीचा गुणांत रूपांतर केल्याचा विद्यापीठाद्वारे प्रमाणित तक्ता प्रवेशाच्यावेळी सादर करणे आवश्यक आहे. सदर तक्त्यानुसार गुणनिश्चिती करण्यात येईल.																														
३	अतिरिक्त गुण																															
		खालील अ, ब, क पैकी कोणत्याही एकाच संवर्गासाठी सक्षम अधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र, ज्यामध्ये उमेदवाराशी नाते व संबंधितास सवलत देय असल्याचे प्रमाणपत्र सादर केल्यास संबंधित उमेदवारास (दोन टक्के) अतिरिक्त गुण देण्यात येतील. अ) स्वातंत्र्य सैनिकांची मुले/मुली/पती/पत्नी यांना, ब) प्रकल्पग्रस्त/भूकंपग्रस्त कुटुंबातील उमेदवारांना, क) परित्यक्ता/घटस्फोटीत महिला/विधवांना.																														
४	सामाईक परीक्षेचे स्वरूप :																															
४.१		सामाईक प्रवेश परीक्षा ही मानसिक क्षमता, शिक्षक अभिक्षमता व सामान्यज्ञान या विषयांवर आधारित ५० गुणांची व १ तासाची वस्तुनिष्ठ (बहुपर्यायी प्रश्न) स्वरूपाची घेण्यात येईल.																														
४.२		सामाईक प्रवेश परीक्षेच्या प्रश्नपत्रिकेची भाषा मराठी व इंग्रजी असेल.																														
४.३	गुणांची विगतवारी																															
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>क्र.</th> <th>विषय</th> <th>प्रश्न संख्या</th> <th>गुण</th> <th>टक्केवारी</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१</td> <td>शैक्षणिक तत्त्वज्ञान / समाजशास्त्र</td> <td>१०</td> <td>१०</td> <td>२०</td> </tr> <tr> <td>२</td> <td>शैक्षणिक मानसशास्त्र</td> <td>१०</td> <td>१०</td> <td>२०</td> </tr> <tr> <td>३</td> <td>शैक्षणिक मुल्यमापन / संख्याशास्त्र</td> <td>१०</td> <td>१०</td> <td>२०</td> </tr> <tr> <td>४</td> <td>शालेय प्रशासन व व्यवस्थापन</td> <td>१०</td> <td>१०</td> <td>२०</td> </tr> <tr> <td>५</td> <td>माहिती व संप्रेषण तंत्रज्ञान</td> <td>१०</td> <td>१०</td> <td>२०</td> </tr> </tbody> </table>	क्र.	विषय	प्रश्न संख्या	गुण	टक्केवारी	१	शैक्षणिक तत्त्वज्ञान / समाजशास्त्र	१०	१०	२०	२	शैक्षणिक मानसशास्त्र	१०	१०	२०	३	शैक्षणिक मुल्यमापन / संख्याशास्त्र	१०	१०	२०	४	शालेय प्रशासन व व्यवस्थापन	१०	१०	२०	५	माहिती व संप्रेषण तंत्रज्ञान	१०	१०	२०
क्र.	विषय	प्रश्न संख्या	गुण	टक्केवारी																												
१	शैक्षणिक तत्त्वज्ञान / समाजशास्त्र	१०	१०	२०																												
२	शैक्षणिक मानसशास्त्र	१०	१०	२०																												
३	शैक्षणिक मुल्यमापन / संख्याशास्त्र	१०	१०	२०																												
४	शालेय प्रशासन व व्यवस्थापन	१०	१०	२०																												
५	माहिती व संप्रेषण तंत्रज्ञान	१०	१०	२०																												
४.४	विषय व पाठ्यांश																															
	अ)	(I) शैक्षणिक तत्त्वज्ञान : आदर्शवाद, वास्तववाद, निसर्गवाद व कार्यवाद.																														

		तत्त्वज्ञ - रविंद्रनाथ टागोर, महात्मा गांधी, महात्मा फुले, रुसो, प्लेटो, जॉन डयुइ.
		(II) शैक्षणिक समाजशास्त्र : शिक्षण परिवर्तनाचे साधन, जागतिकीकरण, आधुनिकीकरण, राष्ट्रीय एकात्मता, मुल्यशिक्षण, महिलांचे सक्षमीकरण व सर्वसमावेशक शिक्षण.
	ब)	(I) शैक्षणिक मानसशास्त्र : व्यक्तिमत्त्व, बुद्धिमत्ता, अध्ययनाचे सिधांत, मानसिक आरोग्य, सामाजिक मानसशास्त्र, अध्यापनाची प्रतिमाने, ज्ञानरचना वाद व मार्गदर्शन आणि समुपदेशन (संकल्पना).
	क)	(I) शैक्षणिक मुल्यमापन : संकल्पना, प्रकार तंत्रे, पद्धती व उद्दीष्टांचे वर्गीकरण. (II) शैक्षणिक संख्याशास्त्र : केंद्रीय प्रवृत्ती परिमाणे व विचलनशीलतेची परिमाणे.
	ड)	(I) शालेय प्रशासन व व्यवस्थापन : कोठारी आयोग, राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण, राष्ट्रीय ज्ञान आयोग, शालेय प्रशासन व व्यवस्थापन, चालू घडामोडी, शिक्षणाचा अधिकार, शिक्षणविषयक कायदा, भारतीय शिक्षण व्यवस्था व शैक्षणिक समस्या, शाळा संहिता.
	ई)	(I) माहिती संप्रेषण तंत्रज्ञान व संशोधन अभियोग्यता : शिक्षणामध्ये संगणकाचा वापर (अध्यापन, अध्ययन, मुल्यमापन व व्यवस्थापन या संदर्भात) व संशोधन अभियोग्यता.
५	प्रवेश परीक्षा शुल्क :	
५.१		खुल्या संवर्गासाठी व महाराष्ट्राबाहेरील सर्व संवर्गासाठी रु.८००/-
५.२		महाराष्ट्रातील मागासवर्गीयासाठी (अ.जा., अ.ज., वि.जा.भ.ज., इ.मा.व. व वि.मा.प्र.) रु.४००/-
		सूचना : एकापेक्षा अधिक प्रवेश प्रकारासाठी (७० टक्के, २८ टक्के, २ टक्के)/ अध्यापन पद्धतीसाठी/माध्यमासाठी वेगळे शुल्क व अर्ज भरण्याची आवश्यकता नाही.
६	केंद्रीय सामाईक परीक्षा उत्तीर्ण होण्यासाठीचे निकष :	
		सामायिक प्रवेश परीक्षेस (CET) खुल्या संवर्गातील उमेदवारास ५० पैकी किमान १८ गुण व मागासवर्गीय संवर्गातील उमेदवारास किमान १५ गुण व महाराष्ट्राबाहेरील विद्यापीठातील सर्व संवर्गातील उमेदवारास किमान १८ गुण मिळाले असतील तर ते उमेदवार एम.एड. अभ्यासक्रमाच्या प्रवेशाला पात्र राहतील.
७	शिक्षण शास्त्र महाविद्यालयातील जागांची विभागणी :	
७.१	विद्यापीठ क्षेत्रनिहाय	
	अ)	एम.एड. प्रवेशासाठी प्रत्येक शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील एकूण प्रवेश क्षमतेच्या ७० टक्के जागा संबंधित महाविद्यालय ज्या विद्यापीठ क्षेत्रात येते, त्या विद्यापीठाची बी.एड. पदवी संपादन केलेल्या उमेदवारासाठी राखीव असतील.
	ब)	प्रत्येक शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयाच्या एकूण प्रवेश क्षमतेच्या २८ टक्के जागांसाठी संबंधित महाविद्यालय ज्या विद्यापीठ क्षेत्रात येते त्या विद्यापीठाचे पदवीधर उमेदवार वगळून महाराष्ट्रातील अन्य सर्व मान्यताप्राप्त अकृषी विद्यापीठे, कृषी विद्यापीठे,

		टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ-पुणे, इंदिरा गांधी राष्ट्रीय मुक्त विद्यापीठाची महाराष्ट्रातील केंद्रे, मौलाना आज्ञाद राष्ट्रीय मुक्त विद्यापीठाची महाराष्ट्रातील केंद्रे व यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक येथून बी.एड. पदवी संपादन केलेल्या उमेदवारांसाठी राखीव असतील.
	क)	महाराष्ट्राबाहेरील विद्यापीठातून बी.एड. पदवी प्राप्त केलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी २ टक्के जागा.
	ड)	सैन्य दलातील सक्रिय असलेले आजी (ऑफिचिल सर्विसेस) / अधिकारी व कर्मचारी तसेच माजी सैनिकांची मुळे/मुली/ पती/पत्नी व स्वतः माजी सैनिक यांच्यासाठी राखीव जागेवर महाराष्ट्र राज्यात सेवेत असलेल्या तसेच महाराष्ट्रातील रहिवासी असलेले परंतु राज्याबाहेर सैन्यदलात नोकरीत असलेल्या अधिकारी/सैनिक/कर्मचारी यांची मुळे/मुली/पती/पत्नी यांनी इतर राज्यातील मान्यताप्राप्त विद्यापीठाची बी.एड. परीक्षा उत्तीर्ण केली आहे, असे उमेदवार त्यांच्यासाठी २८ टक्क्यामधील २ टक्के राखीव असलेल्या जागांवर एम.एड. प्रवेशास पात्र राहतील.
		सूचना :- उमेदवाराने ७० टक्के /२८ टक्के /२ टक्के कोटा यापैकी प्रवेशासाठी पात्र असणाऱ्या कोट्यासमोर खूण करावी.
	इ)	३० टक्के जागांसाठी (उपरोक्त ”ब” व ”क” येथील) जागांसाठी विद्यापीठाबाहेरील विद्यार्थ्यांचे पुरेसे अर्ज न आल्यास उर्वरित जागा संबंधित महाविद्यालयाच्या विद्यापीठ क्षेत्रातील ७० टक्के कोट्याच्या प्रतिक्षेप्यांची यादीतील उमेदवारांमधून भरण्यात येतील.
	फ)	हे विभाजन दुसऱ्या फेरीपर्यंत राहील.
	ग)	प्रवेशाच्या दोन फेर्न्यानंतर जागा शिळ्क राहिल्यास संबंधित अध्यापक महाविद्यालयामार्फत महाविद्यालयाला प्राप्त राज्यस्तरीय गुणवत्ता यादीतून गुणवत्तेनुसार माध्यमनिहाय / संवर्गनिहाय प्रवेश दिले जातील. महाविद्यालयातील गुणवत्ता यादीतून उमेदवारांकडून प्राप्त अर्जाची गुणवत्ता यादी ७० टक्के, २८ टक्के व २ टक्के यांचा विचार न करता एकत्रित गुणवत्ता यादी विषयनिहाय / संवर्गनिहाय केली जाईल व त्या यादीनुसार प्रवेश दिले जातील.
		टीप : केंद्रीय प्रवेशापद्धतीद्वारा एम.एड. प्रवेश होत असल्यामुळे हे नियम राज्यातील सर्व विद्यापीठांना लागू राहतील.
८	वेगवेगळ्या घटकांसाठी राखीव जागा (वैधानिक आरक्षण):	
८.१		एम. एड. अभ्यासक्रमासाठी ७० टक्के व ३० टक्के जागांवर प्रवेश देताना शासनाच्या आरक्षणासंबंधीच्या प्रचलित धोरणानुसार एकूण प्रवेश क्षमतेच्या ५० टक्के जागा महाराष्ट्रातील मागासवर्गीय घटकांसाठी राखीव असून त्यांचे संवर्गनिहाय आरक्षणाचे प्रमाण पुढील प्रमाणे राहील :-

क्र.	संवर्ग	टक्केवारी
१	अनुसूचित जाती व अनुसूचित जातीमधील बौद्ध धर्म स्वीकारलेली व्यक्ती (S.C.)	१३
२	अनुसूचित जमाती (S.T.)	०७
३	विमुक्त जाती (अ) (१४ तत्सम जाती) (VJ/DT)	०३
४	भटक्या जमाती (ब) (N.T.१)	२.५
५	भटक्या जमाती (क) (धनगर व तत्सम जमाती) (N.T.२)	३.५
६	भटक्या जमाती (ड) (वंजारी व तत्सम जमाती) (N.T.३)	०२
७	इतर मागासवर्गीय (OBC)	१९
	एकूण	५०
८.२	एम.एड. अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेऊ इच्छिणाऱ्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांनी त्यांच्या जात प्रमाणपत्र, जातपडताळणी प्रमाणपत्र व नॉन क्रिमिलेअर प्रमाणपत्र यांच्या साक्षांकित सत्य प्रती प्रवेश अर्जसोबत सादर कराव्यात. अंतिम प्रवेशांच्या वेळी मूळ प्रमाणपत्रे सादर करणे अनिवार्य राहील. जातीच्या वैधता प्रमाणपत्राबाबत शासनाने वेळोवेळी काढलेले प्रचलित निर्णय लागू राहतील. अन्यथा संबंधित उमेदवाराचा समावेश खुल्या संवर्गात करण्यात येईल. तसेच जे शिष्यवृत्तीधारक आहेत त्यांनी मागील शिष्यवृत्ती क्रमांक नोंदवावा व इतर प्रमाणपत्रांसह प्रवेशाच्यावेळी सादर करावा.	
८.३	नॉन क्रिमिलेअर प्रमाणपत्र हे शासनाने वेळोवेळी प्रसिध्द केलेल्या प्रचलित निर्णयानुसार असणे अनिवार्य आहे.	
८.४	शासनाने वेळोवेळी प्रसिध्द केलेल्या शासन निर्णयानुसार समावेश करण्यात आलेल्या संवर्गानिहाय जाती, उपजाती तसेच संवर्गबदल त्या त्या निर्णयानुसार आरक्षणासाठी पात्र राहतील.	
	टिप : <ol style="list-style-type: none"> १. घटनात्मक आरक्षण महाराष्ट्रातील निवासी उमेदवारानांच लागू राहील. २. आरक्षणाच्या संदर्भात महाराष्ट्र शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या निर्णयानुसार कार्यवाही करण्यात येईल. 	
८.५	विशेष मागास प्रवर्गाबाबतची तरतुद : महाराष्ट्र शासनाच्या उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, क्र.टीईएम/३३९७/१२९२६/(१०८६)/तांशि-१, दि.११ जुलै, १९९७ च्या शासन निर्णयानुसार आरक्षित जागा एकूण ५० टक्के करण्यात आल्या. या शासन निर्णयाच्या तरतुदीनुसार- (१) विशेष मागास प्रवर्गात ज्या जाती आहेत, त्यापैकी काही जाती इतर मागासवर्गीयांमध्ये समाविष्ट होत्या. त्यामुळे सुरुवातीस विशेष मागास प्रवर्गाचे प्रमाणपत्रधारक उमेदवारांची जात ज्या मागास प्रवर्गामध्ये	

		<p>समाविष्ट होती त्या मागास प्रवर्गाच्या आरक्षणासाठी पात्र समजण्यात येईल.</p> <p>(२) गुणवत्ता यादीनुसार प्रवेश प्रक्रिया केल्यानंतर जर कोणत्याही मागासवर्गीय प्रवर्गासाठी आरक्षित असलेल्या जागांपैकी काही जागा रिक्त राहिल्या तर त्या जागेवर एकूण प्रवेशाक्षमतेच्या जास्तीत जास्त २ टक्के पर्यंत प्रवेशासाठी विशेष मागासवर्गीय उमेदवारांना प्रवेशासाठी प्राधान्य देण्यात येईल.</p> <p>(३) यासंबंधी नॉन-क्रिमिलेअरबाबत वेळोवेळी प्रसिध्द झालेले न्यायालयाचे व शासनाचे निर्णय लागू राहतील.</p>
	८.६	<p>अपंग आरक्षण :-</p> <p>खुल्या प्रवर्गाच्या ५० टक्के जागा व राखीव प्रवर्गाच्या ५० टक्के जागा यांच्या अंतर्गत खालील उमेदवारांना त्यासमोर दर्शविल्याप्रमाणे स्वतंत्रपणे आरक्षण राहील.</p> <p>अ) जिल्हा शाल्य चिकित्सक यांनी किमान ४० टक्के शारीरिकदृष्ट्या अपंग असल्याचे प्रमाणपत्र दिलेले उमेदवार - ३ टक्के</p> <p>ब) सैन्य दलातील सक्रिय सेवेत असलेले (ॲक्टिव सर्विस) कर्मचारी व माजी सैनिक यांची मुले/मुली व पती/पत्नी व स्वतः माजी सैनिक - २ टक्के</p>
		<p>सूचना : हे अंतर्गत आरक्षण असल्यामुळे प्रथम गुणवत्तेनुसार या जागा भरल्या जातील व भरलेल्या जागा ज्या संवर्ग व विषयाच्या असतील त्या संवर्गाच्या तेवढ्या जागा नियमित प्रवेशाच्या जागांमधून कमी होतील.</p>
	८.७	<p>महिला आरक्षण:</p> <p>सर्व शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील एम.एड. अभ्यासक्रमासाठी एकूण प्रवेश क्षमतेच्या ३० टक्के जागांचे आरक्षण महिलांसाठी ठेवण्यात आले आहे. (शासन निर्णय क्र.जाईली-१०००/७२३/२०००/म.शि-१, दिनांक १७ एप्रिल, २०००)</p> <p>घटस्फोटित/परित्यक्ता/विधवा महिला यांना सक्षम अधिकाऱ्यांचे प्रमाणपत्र सादर केल्यास महिलांसाठी असलेल्या ३० टक्के आरक्षणात समान गुणवत्तेच्या तुलनेत प्राधान्य देण्यात येईल. (शासन निर्णय क्र.एससीटी./२००२/(१८/०२)/मशि-३, दि.२६ फेब्रुवारी, २००२).</p>
	८.८	<p>काश्मीरी विस्थापितांसाठी शासन निर्णय, उच्च व तंत्रशिक्षण आणि सेवायोजन विभाग क्रमांक : टीईएम-८०९६/(७१८८)/टीई-१, दिनांक २४ जून, १९९६ अनुसार प्रत्येक शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील प्रत्येक मंजूर तुकडीकरिता अधिकची १ जागा प्रवेशासाठी दिली जाईल.</p>
९	<p>प्रवेशासंबंधी सर्वसाधारण नियम:</p>	
	९.१	मागासवर्गीय उमेदवारांनी आपल्या जातीची नोंद, तसेच जर शिष्यवृत्तीधारक असेल

			तर मागील शिष्यवृत्ती क्रमांक नोंदवावा. तसेच वेळोवेळी प्रसिद्ध केलेल्या प्रचलित शासन निर्णयानुसार ज्या जातीना जात पडताळणी प्रमाणपत्र आवश्यक आहे, जर प्रवेशाच्यावेळी सदर प्रमाणपत्र सादर केले गेले नाहीत तर मागासवर्गीयांना दिलेल्या सवलतीचा लाभ देता येणे शक्य होणार नाही. त्यांना खुला संवर्ग उमेदवार मानण्यात येईल व त्यानुसार पात्रता, गुणवत्ता व शुल्काबाबत कार्यवाही करण्यांत येईल. याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी घेतलेले प्रचलित निर्णय लागू राहतील.
	९.२		प्रवेश प्रक्रियेच्या वेळापत्रकानुसार तसेच वेळोवेळी देण्यात आलेल्या सुचनानुसार उमेदवाराने ऑनलाईन कार्यवाही करणे ही उमेदवाराची जबाबदारी राहील.
	९.३		प्रवेश अर्ज भरताना गुणवत्तेसंबंधी देण्यात आलेली माहिती अंतिम राहील. प्रवेश अर्ज भरल्यानंतर त्यात कोणताही बदल करता येणार नाही.
	९.४	(१)	प्रवेश प्रक्रिया गुणवत्तेनुसार सरळ प्रवेश पद्धतीने संगणकाच्या सहाय्याने होईल.
		(२)	संगणकिय प्रवेश प्रक्रिया पद्धतीत गुणवत्तेनुसार संगणकामार्फत संवर्गनिहाय व उमेदवाराने प्रवेश अर्जात नोंदविलेल्या माध्यमानुसार माध्यमनिहाय प्रवेश करण्यात येतील. या प्रवेशासाठी समुपदेशनास बोलावले जाणार नाही. प्रवेशासंबंधीची संपूर्ण माहिती वेबसाईटवर उपलब्ध असेल. आवश्यकतेनुसार उमेदवारांशी त्यांच्या पत्त्यावर अथवा त्यांनी दिलेल्या दूरध्वनी क्रमांक / भ्रमणध्वनीवर संपर्क साधण्यात येईल. तेव्हा प्रवेश अर्जावर संपर्क पत्ता / दूरध्वनी क्रमांक / भ्रमणध्वनी क्रमांक योग्य प्रकारे नोंदविणे आवश्यक आहे.
१०	प्रवेश प्रक्रियेचे टप्पे :		
१०.१	ऑनलाईन रजिस्ट्रेशन प्रक्रिया :		
	I		एम.एड. प्रवेश प्रक्रिया २०१३-१४ साठी http://oasis.mkcl.org/med या वेबसाईटवर जावे.
	II		प्रवेश प्रक्रियेची नोंदणी सुरु करण्यासाठी Register Online रजिस्टर ऑनलाईन या बटणावर क्लिक करावे.
	III		कृपया फॉर्म इंग्रजी भाषेत भरावा.
	IV		कृपया स्क्रीनवर दिसणाऱ्या प्रश्नांची उत्तरे दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य पर्याय निवडून घ्या. सॉफ्टवेअर आपण दिलेल्या उत्तराप्रमाणे प्राथमिक पात्रता तपासणार आहे.
	V		जर तुम्ही पात्र असाल तर घोषणा ब्लॉकमधील चेक बॉक्समध्ये टिक करा.
	VI		चेक बॉक्सवर क्लिक केल्यानंतर (I am Eligible, Register me) मी पात्र आहे, मला रजिस्टर करा, असे बटण दिसेल.
	VII		नोंदणी पुढे चालू ठेवण्यासाठी त्या बटणावर क्लिक करणे.
	VII		आवश्यक असणारी विचारण्यात आलेली माहिती ऑनलाईन नोंदणी फॉर्म मध्ये भरावी.
११	प्रवेश शुल्क भरण्याची माध्यमे व कार्यपद्धती :		

११.१	प्रवेश शुल्क ऑन लाईन पद्धतीने किंवा एस. बी. आय. बँकेच्या चलनाद्वारे स्विकारण्यात येईल.
	i आवश्यक ती माहिती भरल्यानंतर सिस्टिम लॉगिन आयडी दर्शविल. पासवर्ड आणि एस.बी.आय. चलन स्क्रीनवर दिसेल. आपल्याला लॉगिन आयडी आणि पासवर्ड एसएमएसद्वारेही मिळेल. (कृपया त्यासाठी आपला अचूक मोबाईल नंबर द्या.) हा लॉगिन आयडीच तुमचा फॉर्म नंबर असेल. (एसएमएस सुविधा ही एमकेसीएल मार्फत उमेदवारांना देण्यांत येणारी अतिरिक्त सुविधा असेल. जर कोणत्याही उमेदवारास एसएमएस मिळाला नाही तर त्यासाठी एमकेसीएल जबाबदार राहणार नाही.)
	ii Print My Login Details & Challan details माझे लॉगिन विवरण आणि विवरण चलन प्रिंट या बटणावर क्लिक करून लॉगिन विवरण आणि चलन एक प्रिंट घ्यावी.
	iii उमेदवाराने (नोंदणीच्या २ तासानंतर) किंवा दुसऱ्या कामकाजाच्या दिवशी एस.बी.आय. बँकेत जावे. बँकेत जातांना सोबत बँकेचे पूर्णपणे भरलेले चलन घेऊन जावे. अर्जाची फी तसेच बँक चार्जस रोख भरल्यानंतर बँक आपणास फी स्विकारल्याबद्दलची उमेदवाराचे चलन प्रतीवर पोहोच देईल.
	iv उमेदवार नेटवर्किंग/क्रेडिट कार्ड/डेबिट कार्ड या माध्यमामार्फतही ऑनलाईन शुल्क भरु शकतात.
	v जाहिरातीत उल्लेख केलेल्या अंतिम तारखेच्या अगोदर विहित शुल्क भरावे. एकदा भरलेली फी परत केली जाणार नाही.
	vi भारतीय स्टेट बँकेत किंवा नेट बँकिंगच्या स्वरूपात शुल्क भरल्यास साधारणत: कार्यालयीन कामकाजाच्या एक दिवसानंतर आपण पडताळू शकता.
	vii जर आपण क्रेडिट कार्ड / डेबिट कार्ड या माध्यमातून शुल्क भरले असेल तर ते पडताळण्यासाठी साधारणत: कार्यालयीन कामकाजाचे दोन दिवसाचा कालावधी लागतो.
	वेबसाईटवर प्रवेश शुल्क भरण्याची माहिती आपल्या लॉगीन आयडी आणि पासवर्डचा उपयोग करून पाहू शकता. प्रवेश शुल्क प्राप्त झाल्यानंतर आपणास एसएमएसवर देखील माहिती मिळू शकेल.
११.२	प्रवेश शुल्क भरल्यानंतरची ऑनलाईन अर्ज प्रक्रिया :
	i एसएमएस प्राप्त झाल्यानंतर वेबसाईटवर लॉग इन करून Fill Application Form आवेदन पत्र भरण्यासाठी फॉर्म या लिंकवर क्लिक करा.
	ii अर्जमध्ये खालील माहिती भरणे आवश्यक आहे. (१) व्यक्तिगत माहिती, (२) संपर्काबदल माहिती, (३) आरक्षणाबाबत माहिती, (४) फोटो आणि सहीची स्कॅन कॉपी अपलोड करणे.
	iii वरील दिलेली सर्व माहिती पुरविल्याशिवाय अर्जाची पूर्तता होणार नाही.
	iv पूर्ण आवेदन पत्र भरल्यानंतर आवेदन भरल्याबद्दलची मान्यता द्या.
	v आपल्या माहितीसाठी फॉर्मची प्रिंटआउट घ्यावी.

		<p>टिप:</p> <p>१) मा.शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण किंवा एमकेसीएल कडे आवेदन पत्राची प्रिंटआऊट पाठविण्याची आवश्यकता नाही.</p> <p>२) वेळोवेळी देण्यात येणाऱ्या माहितीसाठी वेबसाईट नियमित पहावी.</p> <p>३) लेखी परीक्षेसाठी प्रवेश पत्र, गुणपत्र, प्राधान्यक्रम अर्ज भरणे तसेच प्रवेशानंतर तात्पुरता प्रवेश पत्र काढण्यासाठी वर्तमानपत्रात व वेबसाईटवर दिलेल्या वेळापत्रकाप्रमाणे कार्यवाही करावी.</p>
	११.३	सामाईक प्रवेश परीक्षेत पात्र ठरलेल्या उमेदवारांनी वेळापत्रकात नमूद केल्याप्रमाणे ऑनलाईन महाविद्यालयाचा प्राधान्यक्रम अर्ज तसेच शैक्षणिक अर्हता गुण व सीईटी गुण भरावेत.
१२	गुणवत्ता यादीतील क्रम ठरविण्याची पद्धती :	<p>सामाईक प्रवेश-परीक्षेनंतर पात्र उमेदवारांच्या गुणवत्तायादीसाठी उमेदवाराने मिळविलेल्या गुणांचा विचार पुढीलप्रमाणे करण्यात येईल व त्याचा गुणवत्ता क्रम ठरविण्यात येईल :-</p> <p>अ) बी.एड. पदवीला प्राप्त झालेल्या गुणांकाचे ५० टक्के गुण.</p> <p>ब) सामाईक परीक्षेत उमेदवाराने प्राप्त केलेले गुण.</p> <p>क) उमेदवाराने अ आणि ब गटात प्राप्त केलेल्या गुणांची बेरीज करून येणाऱ्या गुणांकानुसार उमेदवाराचा गुणवत्ता क्रम ठरविला जाईल.</p>
१३	गुणवत्ता यादी:	<p>१३.१ सर्व प्रवेशपात्र अर्जाची गुणवत्ता यादी ७० टक्के व २८ टक्केसाठी माध्यमनिहाय / संवर्गनिहाय तसेच अंतर्गत आरक्षणासाठी (आजी/माजी सैनिक व अपंग) तसेच २ टक्के साठी आणि काश्मिर विस्थापितांसाठी स्वतंत्र गुणवत्ता याद्या तयार करण्यात येतील.</p> <p>गुणवत्ता यादीतील माहिती आपणांस MKCL च्या http://oasis.mkcl.org/med या वेबसाईटवर उपलब्ध होऊ शकेल.</p> <p>१३.२ गुणवत्ता यादीत समान गुण असल्यास प्राधान्यक्रम ठरविण्याबाबत</p> <p>१) प्रथम सी.ई.टी. गुणांचे आधिक्य, हेही जर समान असतील तर,</p> <p>२) बी.एड. पदवीस्तरावरील निवळ गुणांचे आधिक्य, हेही जर समान असतील तर,</p> <p>३) पदवीस्तरावरील वर्षाच्या गुणांचे आधिक्य, हेही समान असतील तर,</p> <p>४) वयामधील जेष्ठता ग्राह्य धरण्यात येईल.</p>
१४	महाविद्यालयांचा प्राधान्यक्रम देणे :	<p>१) हा अर्ज भरत असताना ज्या महाविद्यालयात प्रवेश घ्यावयाचा आहे त्या महाविद्यालयांचे प्राधान्यक्रम भरावेत.</p> <p>२) महाविद्यालयाचा देण्यात आलेला प्राधान्यक्रम व गुणवत्ता यावर प्रवेश आधारित असल्यामुळे महाविद्यालयाचा प्राधान्यक्रम अतिशय काळजीपूर्वक वाचून भरावा.</p>

		<p>३) महाविद्यालयाचा प्राधान्यक्रम प्रवेशासाठी महत्त्वाचा असल्याने उमेदवाराने पात्र माध्यमासाठी उपलब्ध असणाऱ्या जास्तीतजास्त ५० अध्यापक महाविद्यालयासाठी योग्य प्राधान्यक्रम देणे आवश्यक आहे.</p> <p>४) उमेदवाराला प्रत्येक फेरीनंतर पुढील फेरी सुरु होण्यापूर्वी प्राधान्यक्रमात वेळापत्रकात दर्शविल्याप्रमाणे बदल करता येईल. तसेच ज्या उमेदवाराने प्राधान्यक्रम भरले नाहीत त्यांनाही भरता येतील.</p>
		टिप:- केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेत समाविष्ट असणाऱ्या महाविद्यालयांची प्रवेशक्षमता, माध्यम व शिक्षण शुल्क इत्यादी माहिती केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेच्या वेबसाईटवर महाविद्यालयाचा प्राधान्यक्रम भरतेवेळी उमेदवारांना उपलब्ध होईल.
१५	प्रवेशफेच्या:	
१५.१		<p>प्रथम फेरी : शासकीय/शासकीय स्वयंसाहाय्यित, अशासकीय अनुदानित, अशासकीय विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित शिक्षणशास्त्र महाविद्यालये.</p> <p>दुसरी फेरी : शासकीय/शासकीय स्वयंसाहाय्यित, अशासकीय अनुदानित, अशासकीय विनाअनुदानित व कायम विनाअनुदानित शिक्षणशास्त्र महाविद्यालये.</p>
१५.२		प्रवेशाच्या दोन फेच्यानंतर जागा शिळ्क राहिल्यास संबंधित अध्यापक महाविद्यालयामार्फत प्राप्त १३.१ प्रमाणे राज्यस्तरीय गुणवत्ता यादीतून गुणवत्तेनुसार संवर्गनिहाय प्रवेश दिले जातील व त्यासाठीचे वेळापत्रक आवश्यकतेनुसार स्वतंत्रपणे वेबसाईट व वर्तमानपत्रे यामधून प्रसिद्ध केले जाईल.
१५.३		आवश्यकतेनुसार फेरी कमी जास्त करण्याचे किंवा प्रवेश प्रक्रियेच्या स्वरूपात बदल करण्याचे अधिकार मा.शिक्षण संचालक (उच्च शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे, अध्यक्ष, एम.एड प्रवेश समिती/सक्षम अधिकारी यांच्याकडे राखून ठेवण्यात येत आहेत.
		<p>टीप :</p> <p>१) केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेमध्ये ३०.०४.२०१३ पर्यंत सहभागी झालेल्या शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयांची यादी Website वर प्राधान्यक्रम अर्ज भरताना उपलब्ध करून देण्यात येईल. त्यात काही बदल झाल्यास तो वेळोवेळी Website वर दर्शविण्यात येईल.</p> <p>२) माहिती पुस्तिकेत देण्यात आलेले वेळापत्रक संभाव्य आहे.</p> <p>३) त्यात बदल झाल्यास तो वेळोवेळी http://oasis.mkcl.org/med या वेबसाईटवर व वृत्तपत्रातूनही प्रसिद्ध केला जाईल.</p> <p>४) प्रवेश प्रक्रियेच्या फेच्या व वेळापत्रकात बदल करण्याचे अधिकार शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण व अध्यक्ष एम.एड. प्रवेश समिती/सक्षम अधिकारी यांनी स्वतःकडे राखून ठेवले आहेत.</p> <p>५) अपूर्ण भरण्यात आलेला अर्ज स्वीकारण्यात येणार नाही.</p> <p>६) CET प्रश्नपत्रिका मराठी व इंग्रजी भाषेत राहील.</p> <p>७) उमेदवाराने CET प्रवेश अर्जात महाराष्ट्र राज्यातील ज्या जिल्ह्याच्या ठिकाणी तो</p>

		CET प्रवेश परीक्षा देऊ इच्छितो, त्याची नोंद करणे अनिवार्य आहे.
१६	अभ्यासक्रमाचे शिक्षण शुल्क :	<p>शासन / विद्यापीठ / शुल्क समितीने विहित केल्याप्रमाणे.</p> <p>टीप : १) ज्या महाविद्यालयांचे शिक्षण शुल्क मा.शिक्षण शुल्क समितीने निर्धारित केलेले नाही अशा महाविद्यालयांत प्रवेश घेतेवेळी संबंधित विद्यार्थ्यांना मा.शिक्षण शुल्क समितीने ठरवून दिलेली अंतरिम फी (Interim Fee) भरावी लागेल. सदर महाविद्यालयांची अंतिम शुल्क रचना ठरल्यानंतर विद्यार्थ्यांना या महाविद्यालयांची उर्वरित फी भरावी लागेल अथवा ती कमी असल्यास संरथेस ती विद्यार्थ्यांना परत करावी लागेल व तशा प्रकारचे करार विद्यार्थी व प्राचार्य यांच्यामध्ये प्रवेश घेतेवेळी होणे आवश्यक आहे.</p> <p>२) महाराष्ट्र शासन/विद्यापीठ/शिक्षण शुल्क समितीने सन २०१२-२०१३ साठी शुल्कामध्ये सुधारणा केल्यास ते शुल्क विद्यार्थ्यांवर बंधनकारक राहील.</p> <p>३) या शुल्का व्यतिरिक्त विद्यापीठाने इतर शुल्क निर्धारित केल्यास ते शुल्क विद्यापीठीय क्षेत्रातील अध्यापक महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना भरणे बंधनकारक राहील.</p>
१७	तात्पुरता प्रवेश :	
१७.१		उमेदवाराने अर्जात नमुद केलेल्या गुणवत्तेनुसार व त्याने दिलेल्या महाविद्यालयाच्या प्राधान्यक्रमानुसार माध्यमवार व संवर्गनिहाय उपलब्ध जागेवर संगणकीकृत केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेद्वारा तात्पुरते प्रवेश दिले जातात. वेळापत्रकानुसार तात्पुरत्या प्रवेशित उमेदवाराची यादी वेबसाईटवर प्रसिद्ध केली जाईल. ज्या उमेदवारांना तात्पुरता प्रवेश मिळाला आहे अशा उमेदवारांनी ऑनलाईन तात्पुरते प्रवेशपत्र प्राप्त करून घ्यावे.
१७.२		तात्पुरत्या प्रवेशित उमेदवाराने संबंधित महाविद्यालयात वेळापत्रकानुसार तात्पुरते प्रवेशपत्र व सर्व मुळ प्रमाणपत्र व त्याच्या छायाप्रतीक्षा उपस्थित रहावे. तात्पुरत्या प्रवेशित उमेदवाराचा प्रवेश, उमेदवाराने अर्जात नमुद केलेल्या माहितीच्या आधारे देण्यात येतो. या अर्जाची पडताळणी केंद्रीय प्रवेश समितीमार्फत करण्यात येत नाही. महाविद्यालयामार्फत या सर्व मुळ प्रमाणपत्रांच्या आधारे प्रवेश पात्रता/विद्यापीठ पात्रता/गुणवत्ता/संवर्ग/माध्यम यांची तपासणी केली जाईल. त्यात काही त्रुटी आढळल्यास महाविद्यालयामार्फत उमेदवाराचा प्रवेश रद्द केला जाईल. सर्व प्रमाणपत्रांची छानी करून प्रवेश अंतिम करण्याची जबाबदारी सर्वस्वी महाविद्यालयाच्या प्राचार्यांवर राहील. तपासणीअंती पात्र उमेदवाराचा प्रवेश उमेदवाराने संबंधित महाविद्यालयाचे शुल्क भरल्यानंतर अंतिम केला जाईल. उमेदवाराच्या प्रवेशानंतर काही अपात्रता निर्दर्शनास आल्यास त्यास संबंधित अध्यापक महाविद्यालयाचे प्राचार्य जबाबदार राहतील.
१७.३		शासनाच्या केंद्रीय एम.एड. प्रवेशाचे वेळापत्रक अधिसूचनेबोरोबर प्रसिद्ध करण्यात येईल. तसेच वेबसाईटवर देण्यात येईल. वेळापत्रकात काही बदल असल्यास तो

		वेळोवेळी वेबसाईटवर व वर्तमानपत्रात जाहीर केला जाईल.
१७.४		विहित मुदतीत प्रवेशित उमेदवार संबंधित महाविद्यालयात उपस्थित न झाल्यास दिलेला तात्पुरता प्रवेश आपोआप रद्द होईल व सदर प्रवेशावर विद्यार्थ्याचा कोणताही अधिकार असणार नाही.
१८	प्रवेश प्रक्रियेदरम्यान विद्यार्थी/महाविद्यालये यांनी घ्यावयाची दक्षता :	
१८.१		उमेदवाराने प्रवेश अर्जात योग्य व सत्य माहिती भरणे ही उमेदवाराची जबाबदारी आहे. चुकीची माहिती भरल्यामुळे प्रवेश रद्द झाल्यास त्यासाठी संबंधित उमेदवार जबाबदार राहील. उमेदवाराने भरलेला प्रवेश अर्ज केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेदरम्यान तपासला जात नाही. प्रवेश मिळाल्यानंतर महाविद्यालयामार्फत सर्व प्रमाणपत्रांची छाननी होते व त्यामध्ये काही त्रुटी आढळल्यास प्राचार्यामार्फत प्रवेश रद्द केला जाईल.
१८.२		प्रवेश अर्ज भरताना गुणवत्तेसंबंधी गुणपत्रक तसेच इतर प्रमाणपत्रानुसार उमेदवारांकडून सादर करण्यात आलेली माहिती अंतिम राहील. यात प्रवेश अर्ज भरल्यानंतर कोणताही बदल करता येणार नाही.
१८.३		प्राधान्यक्रम अर्ज भरताना उमेदवाराने धारण केलेली अर्हता ही अंतिम राहील व त्यावरुन गुणवत्ता निश्चित केली जाईल. अर्ज भरल्यानंतर उमेदवाराने धारण केलेल्या अर्हतेमुळे किंवा सादर केलेल्या अर्हतेमुळे बदल केला जाणार नाही.
	विशेष सूचना :	
		<ol style="list-style-type: none"> १) उमेदवाराने ऑनलाईन भरलेली माहिती केंद्रीय प्रवेश समिती तपासत नाही. २) उमेदवाराने भरलेली माहिती व त्यांनी दर्शविलेल्या गुणांच्या आधारे निश्चित झालेल्या गुणवत्तेनुसार तात्पुरता प्रवेश झाल्यानंतर प्रवेशित महाविद्यालयांमार्फत ही माहिती तपासली जाईल. ३) उमेदवाराने भरलेल्या माहितीच्या आधारे व त्याने दर्शविलेल्या गुणांच्या आधारे गुणवत्तेनुसार प्रवेश दिले जातात. महाविद्यालयात प्रवेश अंतिम करताना उमेदवाराने अर्जात नमुद केलेल्या माहितीनुसार विद्यापीठ व एम.एड. प्रवेश पात्रता/गुण/संवर्ग किंवा इतर बाबींमध्ये काही त्रुटी/उणिवा/चूका आढळल्यामुळे प्रवेश रद्द झाल्यास ही सर्वस्वी उमेदवाराची जबाबदारी राहील.
१९	शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयाच्या निश्चितीबाबत :	
१९.१		उमेदवारांची अर्जात नोंदविलेली गुणवत्ता, माध्यम व संवर्ग विचारात घेऊन गुणवत्तेनुसार व त्यांनी दिलेल्या प्राधान्य क्रमानुसार संगणकामार्फत संबंधित महाविद्यालयात तात्पुरता प्रवेश दिला जाईल.
१९.२		उमेदवाराचा तात्पुरता प्रवेश निश्चित करीत असताना प्रथम सामान्य गुणवत्ता यादीतून (General Merit List) जागा भरण्यात येतील. त्यानंतर मागासवर्गीय संवर्गाच्या जागा भरल्या जातील. मागासवर्गीय उमेदवार सामान्य गुणवत्ता यादीतून (General Merit List) गुणवत्तेनुसार प्रवेशास पात्र राहतील.

	१९.३	उमेदवाराचा तात्पुरता प्रवेश निश्चित करीत असताना प्रथम सामान्य गुणवत्ता यादीतून (General Merit List) जागा भरण्यात येतील. त्यानंतर मागासवर्गीय संवर्गाच्या जागा भरल्या जातील. मागासवर्गीय उमेदवार सामान्य गुणवत्ता यादीतून (General Merit List) गुणवत्तेनुसार प्रवेशास पात्र राहतील.															
	१९.४	केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेच्या तात्पुरत्या प्रवेश निश्चितीनंतर संबंधित महाविद्यालय प्रमाणपत्राची छाननी करील. या छाननीमध्ये गुणात/जातीच्या संदर्भात/पात्रतेच्या संदर्भात त्रुटी आढळल्यास व तपासणीअंती सिध्द झाल्यास तात्पुरता प्रवेश महाविद्यालयामार्फत लेखी कारण देऊन रद्द केला जाईल. त्यामुळे केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेतून देण्यात आलेला तात्पुरता प्रवेश अंतिम मानन्यात येऊ नये.															
	१९.५	मागासवर्गीय प्रवर्गातील काही जागा रिक्त राहिल्यास त्या खालील गटातील अंतर्गत बदलाने भरल्या जातील. <table border="1"> <tr> <td>गट १</td> <td>(i)</td> <td>अनुसूचित जाती व नवबौद्ध (SC)</td> <td>(i)</td> <td>अनुसूचित जमाती (ST)</td> </tr> <tr> <td>गट २</td> <td>(ii)</td> <td>विमुक्त जाती (अ) (VJ)</td> <td>(ii)</td> <td>भटक्या जमाती (ब) (NT1)</td> </tr> <tr> <td>गट ३</td> <td>(iii)</td> <td>अ) भटक्या जमाती (क) (NT2) आ) इतर मागासवर्गीय जाती (OBC)</td> <td>(iii)</td> <td>भटक्या जमाती (NT3)</td> </tr> </table>	गट १	(i)	अनुसूचित जाती व नवबौद्ध (SC)	(i)	अनुसूचित जमाती (ST)	गट २	(ii)	विमुक्त जाती (अ) (VJ)	(ii)	भटक्या जमाती (ब) (NT1)	गट ३	(iii)	अ) भटक्या जमाती (क) (NT2) आ) इतर मागासवर्गीय जाती (OBC)	(iii)	भटक्या जमाती (NT3)
गट १	(i)	अनुसूचित जाती व नवबौद्ध (SC)	(i)	अनुसूचित जमाती (ST)													
गट २	(ii)	विमुक्त जाती (अ) (VJ)	(ii)	भटक्या जमाती (ब) (NT1)													
गट ३	(iii)	अ) भटक्या जमाती (क) (NT2) आ) इतर मागासवर्गीय जाती (OBC)	(iii)	भटक्या जमाती (NT3)													
	१९.६	१९.५ प्रमाणे बदल करूनही मागासवर्गीय संवर्गाच्या जागा रिक्त राहिल्यास त्या सर्व मागासवर्गीय उमेदवारांमधून एकत्रित गुणवत्तेनुसार भरल्या जातील.															
	१९.७	अ) यानंतरही जागा रिक्त राहिल्यास त्या खुल्या संवर्गातील उमेदवारांमधून गुणवत्तेनुसार भरल्या जातील. ब) २ टक्क्यांमधून जागा रिक्त राहिल्यास त्यांचा समावेश २८ टक्क्यांमध्ये संवर्गनिहाय/ विषयनिहाय करून भरण्यात येतील. तसेच २८ टक्क्यांच्या पुरेशा जागा उपलब्ध न झाल्यास त्या संवर्गनिहाय व विषयनिहाय ७० टक्क्यांमधून भरण्यात येतील.															
	१९.८	एखाद्या संवर्गाच्या राखीव महिला कोटयात त्या संवर्गाच्या पुरेशा महिला उमेदवार उपलब्ध नसतील तर त्या रिक्त जागी गुणवत्ता यादीतील इतर संवर्गातील महिला उमेदवारामार्फत सदर रिक्त पद भरण्यात येईल.															
२०	प्रवेशित उमेदवारांच्या महाविद्यालय अदलाबदलीबाबत :																
	२०.१	प्रवेशित उमेदवारांची कोणत्याही परिस्थितीत परस्पर अदलाबदल (Mutual Transfers) केली जाणार नाही. तथापि, अपवादात्मक परिस्थितीत मा.संचालक (उच्च शिक्षण) यांच्या मान्यतेने महाविद्यालय सुरु होण्यापूर्वी १५ दिवसांच्या आत जर महाविद्यालय सुरु झाल्यानंतर प्रवेश मिळाला असल्यास ८ दिवसांच्या आत अशी अदलाबदल करता येईल. यासाठी संबंधित उमेदवारांनी खालील पद्धती अवलंबवावी :															

	२०.२	मा. शिक्षण संचालक (उच्च शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्या नांवे राष्ट्रीयकृत बँकेचा पुणे येथे देय असणारा रु. १०००/- चा धनाकर्ष (Demand Draft) काढावा.
	२०.३	संचालनालय (उच्च शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे येथील बी.एड. कक्षात विहित नमुन्यात विहित वेळेत धनाकर्षासह प्रत्यक्ष अर्ज सादर करावा.
	२०.४	बदली उमेदवाराचा शोध स्वतः बदली आवश्यक उमेदवाराने घ्यावा. ही बदली मागणाऱ्या उमेदवाराची जबाबदारी आहे.
	२०.५	अदलाबदली करणारे दोन्ही उमेदवार एकच संवर्ग/अध्यापन पद्धती/माध्यम/कोट्यातील असावेत.
	२०.६	संबंधित दोन्ही महाविद्यालयांच्या प्राचार्यांचे ना-हरकत प्रमाणपत्र अर्जासोबत जोडणे आवश्यक आहे.
	२०.७	अदलाबदल ही विशेष तरतूद आहे, तो हक्क नाही याची नोंद संबंधित उमेदवाराने घ्यावी.
२१	तात्पुरत्या प्रवेशाची अंतिम प्रवेश निश्चिती :	
	२१.१	उमेदवाराने ऑनलाईन भरलेल्या अर्जाची केंद्रीय प्रवेश प्रक्रिया समितीव्वारे छाननी/तपासणी केली जात नाही. त्यामुळे केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेद्वारा देण्यात आलेले तात्पुरते प्रवेशपत्र अंतिम प्रवेशपत्र म्हणून ग्राह्य धरले जाणार नाही. केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेद्वारा देण्यात आलेल्या तात्पुरत्या प्रवेश पत्राच्या आधारे संबंधित महाविद्यालयाने उमेदवारांच्या एम.एड. प्रवेशासाठी आवश्यक प्रमाणपत्रांची व गुणवत्तेची छाननी करून योग्य असल्यास निर्धारित शुल्क विहित वेळेत भरल्यानंतर प्रवेश अंतिम केला जाईल. केंद्रीय एम.एड प्रवेश नियमावली व संबंधित विद्यापीठाचे एम.एड. अभ्यासक्रमासंबंधिचे पात्रतेचे निकष यांच्या आधारे उमेदवाराचा प्रवेश अंतिम करण्याची जबाबदारी संबंधित अध्यापक महाविद्यालयाच्या प्राचार्यांची राहील.
	२१.२	उमेदवाराने खालील माहिती चुकीची भरल्याचे महाविद्यालयाच्या निर्दर्शनास आल्यास प्रवेश नाकारण्यात येईल. अ) एनसीटीई मान्यताप्राप्त अध्यापक महाविद्यालयातील बी.एड ची पदवी, ब) बी.एड. पदवीला किमान पात्रता गुण (टक्केवारी), क) सी.ई.टी. गुण, क) संवर्ग, ड) माध्यम, इ) कोटा, ई) विद्यापीठनिहाय प्रवेश पात्रता.
	२१.३	खालील प्रमाणपत्रे सादर करणे आवश्यक : अ) सी.ई.टी. स्कोअर कार्ड, ब) अध्यक्ष, केंद्रीय प्रवेश समिती यांच्या सहीचे तात्पुरते प्रवेश पत्र,

		क) गुणवत्तेसाठी ग्राह्य धरलेल्या गुणांसाठीची आवश्यक मुळ गुणपत्रके व प्रमाणपत्रे, ड) संवर्गाच्या लाभासाठी शासनाच्या प्रचलित निर्णयानुसार आवश्यक सर्व प्रमाणपत्रे, झ) अपंग, आजी-माजी सैनिक, प्रकल्पग्रस्त, भूकंपग्रस्त, परित्यक्ता, घटस्फोटीत महिला, विधवा व संबंधीत सवलती असल्यास त्याबाबतचे प्रमाणपत्र.
		सूचना:- वरील बाबीपैकी काही उणीवा/त्रुटी/चुकीची माहिती किंवा प्रमाणपत्रांची कमतरता यामुळे महाविद्यालयात प्रवेश नाकारला जाऊ शकतो. हा प्रवेश नाकारला गेल्यास ही सर्वस्वी उमेदवाराची जबाबदारी राहील.
२२	शुल्क परतावा :	
	२२.१	अ) प्रवेश अंतिम झाल्यानंतर व प्रत्यक्ष विद्यापीठाच्या वेळापत्रकानुसार अभ्यासक्रम सुरु होण्यापूर्वीच्या कालावधीमध्ये उमेदवाराने कोणत्याही कारणास्तव प्रवेश रद्द केल्यास महाविद्यालयास फक्त रु.१०००/- कपात करता येईल. आ) अभ्यासक्रम सुरु झाल्यानंतर प्रवेशित विद्यार्थ्याने ८ दिवसांच्या आत स्वतः प्रवेश रद्द केल्यास १० टक्के कपात करण्यात येईल., झ) ९ ते १५ दिवसांच्या आत प्रवेश रद्द केल्यास २० टक्के कपात करण्यात येईल. ई) १६ ते ४५ दिवसांत रद्द केल्यास ५० टक्के शिक्षण शुल्क कपात करण्यात येईल. उ) ४५ दिवसानंतर प्रवेश रद्द केल्यास कोणतेही शुल्क परत दिले जाणार नाही.
	२२.२	विद्यापीठ पात्रतेमुळे किंवा प्रवेश पात्रतेमुळे समितीद्वारा प्रवेश रद्द झाल्यास उमेदवारास संपूर्ण शुल्क परत करणे महाविद्यालयावर बंधनकारक राहील.
	२२.३	प्रवेशित विद्यार्थी विद्यापीठाच्या वेळापत्रकानुसार महाविद्यालय सुरु झाल्यापासून सतत आठ दिवस काहीही न कळवता गैरहजर राहिल्यास त्याचा प्रवेश आपोआप रद्द होईल व कोणत्याही सबवीवर शिक्षण शुल्क परत केले जाणार नाही. उमेदवाराचा अंतिम प्रवेश होऊन उमेदवार महाविद्यालयात उपस्थित झाल्यानंतर गैरहजर असल्यास महाविद्यालयाने विद्यापीठ नियमाप्रमाणे कार्यवाही करावी.
	२२.४	कोणत्याही उमेदवाराचे मूळ कागदपत्र अंतिम प्रवेशाच्या तपासणीनंतर महाविद्यालयाला स्वतःकडे जमा करून ठेवता येणार नाही; तथापि, विद्यापीठ पात्रतेसाठी / केंद्रीय प्रवेश प्रक्रियेकडे तपासण्याच्यावेळी / प्रवेश नियंत्रण समितीच्या तपासण्याच्या वेळी मूळ प्रमाणपत्रे उमेदवारास महाविद्यालयामार्फत सादर करावी लागतील.
		स्पष्टीकरण : २ टक्के मधून जागा रिक्त राहिल्यास त्याचा समावेश २८ टक्के मध्ये संवर्गनिहाय/ विषयनिहाय करून भरण्यांत येतील. तसेच २८ टक्केच्या पुरेशा जागा उपलब्ध न झाल्यास त्या संवर्गनिहाय व विषयनिहाय ७० टक्के मधून भरण्यांत येतील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१३०५२११००९४२१७०८ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

नि. भा. मराळे
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
२. सर्व सहसंचालक, उच्च शिक्षण, विभागीय कार्यालय,
३. कुलसचिव, महाराष्ट्रातील, सर्व अकृषि विद्यापीठे,
४. सदस्य सचिव, प्रवेश नियंत्रण व शिक्षण शुल्क समिती, शासकीय तंत्रनिकेतन, खेरवाडी, वांद्रे (पूर्व), मुंबई ४०००५१,
५. सचिव, विना अनुदानित अध्यापक महाविद्यालये संरथा चालक असोसिएशन, १५ शार्दुल अपार्टमेंट्स, जुना टोल नाका, मुंबई बायपास, उत्सव मंगल कार्यालयाजवळ, वडगांव (बुद्रुक), पुणे ४०० ०४१,
६. निवड नरस्ती (मंशि-२).